

Sygn. akt I C 3822/17 upr.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2017 r.

Sąd Rejonowy w Olsztynie, I Wydział Cywilny,

w składzie:

Przewodniczący: SSR Tomasz Bulkowski

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Karolina Mazan - Berent

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2017 r., w O., na rozprawie,
sprawy z powództwa (...) S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w B.
przeciwko A. L.

o zapłatę

I zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1 219,89 zł (jeden tysiąc dwieście dziewiętnaście 89/100) zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za okres od dnia 31 lipca 2017 r. do dnia zapłaty;

II oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 571,40 (pięćset siedemdziesiąt jeden 40/100) zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV nadaje wyrokowi w punkcie I i III rygor natychmiastowej wykonalności.

SSR Tomasz Bulkowski

Sygn. akt I C 3822/17 upr

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w B. w dniu 31 lipca 2017r. złożył pozew przeciwko A. L. domagając się zasądzenia na swoją rzecz kwoty 2171,22 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że dochodzona kwota wynika z umowy pożyczki łączącej strony oraz świadczenia obsługi pożyczki w domu pozwanej.

Pozwana nie stawiała się na rozprawę i nie złożyła odpowiedzi na pozew.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana A. L. w dniu 16 grudnia 2011 r. zawarła umowę pożyczki pieniężnej z (...) S.A. z siedzibą w B.. Zgodnie z umową całkowita kwota pożyczki wynosiła 1050 zł, przy czym pozwana miała otrzymać 1000 zł, zaś 50 zł z kwoty pożyczki miało być przeznaczone na pokrycie opłaty przygotowawczej. Pożyczka miała zostać spłacona w 18 tygodniowych ratach, a oprocentowanie wynosiło 20% procent w skali roku. W umowie wskazano również, że pożyczkobiorca zadeklarował chęć skorzystania z opcji obsługi pożyczki w domu za co miał zapłacić kwotę 419,72 zł. Łącznie z odsetkami, wynoszącymi 38,68 zł, pozwana miała zapłacić 1508,40 zł, przy czym pierwsza rata wynosić miała 83,89 zł, zaś pozostałe 83,80 zł.

(umowa k.24 - 25)

W pkt 18 umowy określono, że roczna stopa oprocentowania pożyczki jest jedna w okresie obowiązywania umowy i ulega zmniejszeniu do wysokości stopy procentowej odsetek maksymalnych w przypadku obniżenia wysokości odsetek maksymalnych. Ustalono, że uiszczane wpłaty będą zaliczane na: opłatę za obsługę pożyczki w domu, dalej na wymagalne odsetki i całkowitą spłatę pożyczki. Zgodnie z pkt 21 gdy pożyczkobiorca opóźniał się ze spłatą kwoty równej dwóm pełnym ratom pożyczki pożyczkodawca mógł wezwać do zapłacenia w terminie 7 dni od doręczenia wezwania zaległych rat pod rygorem wypowiedzenia umowy pożyczki, a w przypadku braku zapłaty może wypowiedzieć umowę z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia. W myśl pkt 22 umowy po upływie okresu wypowiedzenia pożyczkodawca miał prawo wymagać od pożyczkobiorcy zwrotu całości niespłaconej kwoty łącznego zobowiązania do spłaty oraz naliczyć odsetki za opóźnienie od zaległej kwoty pożyczki, pozostałej do spłaty, na podstawie ostatniej aktualnej rocznej stopy oprocentowania pożyczki za okres od dnia rozwiązania umowy.

(umowa – k. 24 - 25)

Pozwana tytułem zawartej umowy pożyczki spłaciła kwotę 303,80 zł.

(historia spłat – k. 26, wyliczenie k. 27, 35)

Pismem z 14 sierpnia 2015 r., stanowiącym przedsądowe wezwanie do zapłaty, powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 1935,90 zł, w tym kwoty 1204,60 zł tytułem niespłaconych rat pożyczki oraz kwoty 731,30 zł tytułem skapitalizowanych ustawowych odsetek za opóźnienie w spłacie poszczególnych rat.

(pismo z dnia 14 sierpnia 2015 r. – k. 28)

Ustalony stan faktyczny nie był sporny i wynikał z przedłożonych dokumentów. Pozwana nie złożyła odpowiedzi na pozew i wyjaśnień na rozprawie, co spowodowało wydanie wyroku zaocznego (art.339§1k.p.c.).Wprawdzie zgodnie z art.339§2kpc zasadą jest, że wydając wyrok zaoczny przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, jednak zasada ta nie ma charakteru bezwzględnej. W sytuacji gdy przytoczone okoliczności budzą uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa, sąd nie ma obowiązku, a nawet nie może zastosować domniemania wynikającego z treści powołanego przepisu

Brak było podstaw, aby ustalić, że powód wykonał usługę odbioru pożyczki w domu pozwanej. Powód po pierwsze w pozwie nie zawarł w tym zakresie żadnych twierdzeń faktycznych. Po drugie sądowi z urzędu wiadomo z racji rozpoznawania podobnych spraw inicjowanych przez powoda, w których pozwani aktywnie uczestniczą, że twierdzenia powoda o podejmowanych czynnościach związanych z wykonaniem usługi odbioru pożyczki w domu są przez pozwanych kwestionowane. Zdaniem sądu powyższe, gdyby nawet powód zawarł w pozwie odpowiednie twierdzenia faktyczne, nie pozwalałoby bezrefleksyjnie stosować domniemania wynikającego z art.339§1k.p.c., zwłaszcza, że twierdzenia powoda w tym zakresie nie zostały poparte jakimikolwiek dowodami. Powód nie przedstawił żadnego dowodu, który wskazywałby na faktyczną ilość wizyt przedstawicieli powoda w domu pozwanej.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części.

Strony zawarły umowę pożyczki (art.720 k.c). Pozwana zaciągnęła pożyczkę w kwocie 1050 zł i zobowiązała się zwrócić ją w 18 tygodniowych ratach wraz z odsetkami w wysokości 20% w skali roku.

Umowa łącząca strony zawarta została w czasie obowiązywania ustawy z 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (tekst jednolity Dz.U. z 2014 r., poz. 1497 ze zmianami), która wprowadzała szereg obowiązków informacyjnych kredytodawcy wobec konsumenta przed zawarciem umowy. Celem tej regulacji było zapewnienie konsumentowi

możliwości podjęcia świadomej decyzji co do treści umowy oraz jej skutków w oparciu o informacje udzielone mu przed zawarciem umowy.

Umowa skonstruowana przez powoda i przedstawiona pozwanej do podpisu była nieprzejrzysta i niezrozumiała. Sporządzona została drobną czcionką, na 2 stronach formatu A4. Zapoznanie się z jej treścią, pomijając trudności związane z odczytaniem drobnych liter, wymagałoby wiele czasu, koncentracji. Sąd śmie wątpić, czy po jednokrotnym przeczytaniu, przeciętnie wykształcony człowiek byłby w stanie zrozumieć choćby większość postanowień umownych. Także użyte w treści umowy sformułowania, to jest całkowita kwota pożyczki, całkowity koszt pożyczki, łączne zobowiązanie do spłaty mogły przyczynić się do trudności w zrozumieniu treści umowy. Zgodnie zaś z art. 30 ust. 1 pkt 4 i 7 ustawy o kredycie konsumenckim przedsiębiorca był zobowiązany do wskazania w umowie pożyczki całkowitej kwoty kredytu, rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania oraz całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta.

Niejasne i niejednoznaczne były przede wszystkim postanowienia dotyczące obsługi pożyczki w domu. Zgodnie z umową (pkt 2 k.24) pożyczkodawca zobowiązany był wobec pożyczkobiorcy do odbioru rat pożyczki w miejscu zamieszkania (dług odbiorczy). Uwzględniając powyższe postanowienia stwierdzić należy, że wynagrodzenie za obsługę pożyczki w domu należy się pożyczkodawcy w razie wykonania zobowiązania, czyli odbierania poszczególnych rat.

Zgodnie z art.385 § 2kc wzorzec umowy, a takim posługiwał się niewątpliwie powód zawierając umowę, powinien być sformułowany jednoznacznie i w sposób zrozumiały. Postanowienia niejednoznaczne tłumaczy się na korzyść konsumenta.

Uwzględniając powyższe przyjąć należało, na korzyść konsumenta jakim była strona pozwana, że wynagrodzenie za obsługę pożyczki w domu należało się powodowi w pełnej wysokości tylko pod warunkiem wykonania obowiązku wynikającego z umowy, czyli stawienia się w miejscu zamieszkania pozwanej w celu odbioru wszystkich rat.

W realiach niniejszej sprawy powód nie przedstawił żadnego dowodu świadczącego o tym, że usługa ta została faktycznie wykonana i to w całości. Nawet w uzasadnieniu pozwu powód nie zawarł powyższych twierdzeń, zatem nie sposób byłoby uznać – wydając wyrok zaoczny – za prawdziwe tychże twierdzeń. Uwzględniając powyższe, sąd uznał, że wskazana w umowie i dochodzona w pozwie należność za obsługę pożyczki w domu nie jest należna.

Sąd dodatkowo musi wskazać, że gdyby przyjąć, że powód nie musi wykazywać wykonania usługi odbioru pożyczki w domu, gdyż opłata jest niezależna od wykonania tej usługi, w szczególności od ilości odbytych wizyt, to roszczenie powoda z tego tytułu i tak podlegałoby oddaleniu, z tym że z innych powodów.

Pożyczka zawarta przez strony była odpłatna. Zwyczajowo formą wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału są odsetki, ewentualnie także prowizja, na pokrycie kosztów ponoszonych przez pożyczkodawcę w związku z zawarciem umowy. Koszty te powinny zostać określone w wysokości rzeczywiście ponoszonej przez pożyczkodawcę, nie powinny stanowić ukrytego źródła zysku. Ustawodawca w art.359§2¹k.c. wprowadził maksymalną wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej. Regulacja ta miała przeciwdziałać zjawisku lichwy, które było i jest oceniane negatywnie z punktu widzenia zasad współżycia społecznego. Instytucja odsetek maksymalnych miała chronić interes słabszych uczestników obrotu gospodarczego, jakimi zwykle są konsumenci. Wysokość odsetek maksymalnych jest uzależniona od aktualnej na rynku międzybankowym ceny pieniądza i poziomu inflacji. Pozwala z jednej strony na zapewnienie pożyczkodawcom godziwego zysku, uniemożliwiając im jednocześnie wykorzystywania swojej pozycji w stosunku do osób znajdujących się często w trudnej sytuacji materialnej, nie posiadających rozeznania rynkowego, a nierzadko również mających problemy intelektualne z rozeznaniem konsekwencji własnego działania.

Zgodnie z art. 385¹§1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). art. 385¹§ 4 k.c. stanowi, że ciężar dowodu, iż postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie (na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, w szczególności odnosi się to

do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta), spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Powód w niniejszej sprawie nie przedstawił żadnych dowodów na okoliczność tego, że indywidualnie uzgadniał z pozwaną warunki umowy pożyczki w zakresie dodatkowej usługi – obsługi pożyczki w domu. W związku z tym, sąd uznał, że takich uzgodnień w przedmiotowej sprawie nie dokonano.

Postanowienia umowy dotyczące obsługi pożyczki w domu (wykładane w opisany sposób) kształtowały obowiązki pożyczkobiorcy w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Pozwana do swojej dyspozycji tytułem pożyczki otrzymać miała zaledwie 1000 zł, tymczasem za obsługę pożyczki zapłacić miałaby niespełna 50% tej kwoty i to niezależnie czy powód – tak jak przewidziano w umowie – odebrałby 18 rat pożyczki, czy też tylko jedną lub kilka. Zdaniem sądu ewidentnie narusza to zasadę ekwiwalentności świadczeń. W konwencji takie postanowienia umowy nie wiązałyby strony pozwanej.

Sąd nie może też nie wspomnieć, że z racji rozpoznawania podobnych spraw oraz sprawy, w której były pracownik powoda dochodził roszczeń pracowniczych, wiadomo mu, że „dodatkowa usługa” w postaci odbioru pożyczki w domu zwykle nie wynikała ze świadomej i dobrowolnej decyzji pożyczkobiorcy, lecz została mu narzucona. Bez „wyboru” tej dodatkowej usługi pożyczkodawca odmawiał zawarcia umowy. W przedmiotowej sprawie na powyższe – z uwagi na niestawiennictwo strony pozwanej – brak dowodów, jednakże analiza umów zawieranych przez powoda w tej i innych sprawach wpływających do tutejszego sądu wskazuje, że opłata za obsługę pożyczki w domu stanowi w istocie próbę obejścia przepisów bezwzględnie obowiązujących regulujących wysokość odsetek maksymalnych. Wysokość opłaty za obsługę pożyczki w domu została bowiem uzależniona od kwoty jaką pożyczkodawca wypłacał pożyczkobiorcom, nie zaś od czasu trwania umowy (powód zawiera umowy liczone w tygodniach), a co za tym idzie liczby wizyt w miejscu zamieszkania pożyczkobiorcy, które to generują koszty po stronie pożyczkodawcy. Uwzględniając powyższe, gdyby wykazane zostało, że usługa obsługi pożyczki została narzucona pożyczkobiorcy, to świadczyłoby to o tym, że owa opłata stanowiła dodatkowy, ukryty zysk powoda, zmierzający do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych, a wówczas postanowienia umowy w tym zakresie należałoby uznać za nieważne na podstawie art.58kc.

Sąd uznał zatem, że pozwana zobowiązana była do spłaty wypłaconej jej kwoty 1000 zł, opłaty przygotowawczej w kwocie 50 zł, czyli 1050 zł z odsetkami w wysokości 20% w skali roku. Podkreślić przy tym należy, iż zarządzeniem z dnia 17 listopada 2017r. powód wezwany został do złożenia wyliczenia dotyczącego wysokości zadłużenia pozwanej przy przyjęciu, że strona pozwana nie była zobowiązana do zapłaty opłaty za obsługę pożyczki w domu i przy uwzględnieniu dokonanych wpłat oraz przy uwzględnieniu, że po upływie okresu, na który umowa została zawarta powód naliczał odsetki ustawowe w związku z opóźnieniem (chyba, że powód wskaże podstawę naliczania odsetek maksymalnych). Powodowi określono termin tygodnia.

Ze złożonego przez powoda wyliczenia (k. 35) wynika, iż wysokość zadłużenia strony pozwanej z tytułu spłaty rat – ustalona w sposób żądany przez Sąd – wynosi nadal 784,88 zł – po uwzględnieniu dokonanej przez pozwaną uprzednio spłaty w kwocie 303,80 zł.

Od niespłaconej kwoty 784,88 zł – po okresie na jaki umowa została zawarta - powód mógł naliczać odsetki ustawowe za opóźnienie do dnia 27 lipca 2017 roku (dzień skapitalizowania odsetek podany w pozwie). Zważyć bowiem należy, iż jedynie takie odsetki powód mógł naliczyć od niespłaconej kwoty 784,88 zł. Podkreślić w tym miejscu należy, że powód po zakończeniu okresu spłaty nie miał prawa naliczać od zaległej kwoty odsetek umownych w wysokości maksymalnej. Postanowienia umowy przewidywały, że oprocentowanie w wysokości odsetek maksymalnych będzie obowiązywało w okresie trwania umowy oraz w razie wypowiedzenia, nie zaś po upływie okresu spłaty. Powód nie wykazał i nie wskazywał, aby doszło do wypowiedzenia umowy. Nie podał też na podstawie których to przepisów naliczał od zaległości odsetki w wysokości maksymalnej. Zasadnym było zatem powiększenie wskazanej wyżej kwoty o wyliczone w zestawieniu powoda odsetki ustawowe za opóźnienie, tj. o kwotę 435,01 zł.

Uwzględniając powyższe na dzień 31 lipca 2017 roku pozwana zalegała z zapłatą kwoty głównej 784,88 zł, skapitalizowanych odsetek za opóźnienie w wysokości 435,01 zł, zatem łącznie pozwanej pozostała do zapłaty kwota

1219,89 zł. Od tej kwoty zasądzono odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu, tj. od 31 lipca 2017 r. do dnia zapłaty. Podstawę rozstrzygnięcia o odsetkach ustawowych stanowił art.481§1i 2k.c.

W pozostałym zakresie powództwo z przyczyn opisanych powyżej podlegało oddaleniu.

Na podstawie art.100k.p.c. zasądzono od pozwanej na rzecz powoda kwotę 571,40 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Powód poniósł koszty procesu w kwocie 1017 zł (opłata od pozwu – 100 zł, opłata od pełnomocnictwa – 17 zł, koszt ustanowienia pełnomocnika – 900 zł), a wygrał proces w 56,18%, stąd rozstrzygnięcie jak w pkt III wyroku.

Na podstawie art.333§1pkt3 k.p.c. wyrokowi w części uwzględniającej powództwo nadano rygor natychmiastowej wykonalności.

SSR Tomasz Bulkowski